

Leven en leren als internationale student in het Nederlandse hoger onderwijs

Leven en leren als internationale student in het Nederlandse hoger onderwijs

Janneke Lommertzen en Carly van Mensvoort
2026

© 2026 ResearchNed Nijmegen in opdracht van ISO, LSvB en ESN the Netherlands

Alle rechten voorbehouden. Het is niet geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in publicaties zonder nauwkeurige bronvermelding. ResearchNed werkt conform de kwaliteitsnormen NEN-EN-ISO 9001:2015 voor kwaliteitsmanagementsystemen, NEN-ISO 20252:2019 voor markt-, opinie- en maatschappelijk onderzoek en NEN-ISO 27001:2017 voor informatiebeveiliging

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1. Inleiding	4
1.1 Methode	5
1.1.1 Respons	5
2. Resultaten	8
2.1 Ervaringen van studenten.....	8
2.1.1 Informatievoorziening vooraf	8
2.1.2 International classroom	10
2.1.3 Informatievoorziening over andere instanties	12
2.1.4 Huisvesting.....	15
2.2 Werk	17
2.3 Zorgverzekering	19
2.4 Stages.....	20
2.5 Sociale inclusie.....	22
2.6 Studentenwelzijn	24
2.7 Toekomstplannen	26
Bijlage	27

Samenvatting

Dit onderzoek maakt deel uit van het door OCW gesubsidieerde project 'Welzijn en Gezondheid internationale studenten' van ISO, LSVb en ESN The Netherlands en richt zich op het (mentale) welzijn van internationale studenten in het Nederlandse hoger onderwijs. De zesde editie van de Annual International Student Survey (AISS), afgenomen in 2025, vormt de basis voor deze rapportage. De AISS brengt naast mentaal welzijn ook thema's als sociale integratie, binding met de opleiding en medestudenten, huisvesting, werk, stage en kennis omtrent zorgverzekering in kaart. De survey is aangevuld met kwalitatieve vragen en met inzichten uit een kick-offbijeenkomst bij OCW, waar internationale studenten in gesprek gingen over de onderwerpen. In totaal startten 827 internationale studenten met het inhoudelijke deel van de vragenlijst, en is de vragenlijst door 698 studenten volledig ingevuld. De meerderheid van de respondenten studeert aan een universiteit en komt uit een EER-land. Deze rapportage biedt een actueel en breed beeld van de positie en uitdagingen van internationale studenten in Nederland.

Ervaringen met informatievoorziening en onderwijs. Internationale studenten geven aan vooraf vooral goed geïnformeerd te zijn over hun studieprogramma, maar minder over het Nederlandse hoger onderwijssysteem en de werking van instellingen. Informatie over huisvesting en het leven in Nederland wordt wel vaker verstrekt, maar juist hierover is de ontevredenheid het grootst. Universitaire studenten ontvangen over het algemeen meer informatie dan hbo-studenten (eigen ervaring), met name over huisvesting, toelating en het onderwijssysteem. Tijdens de studie zijn studenten overwegend positief over het onderwijs, en het meest over de kwaliteit van docenten, de Engelse taalvaardigheid van docenten en de beschikbaarheid van Engelstalige informatie. Tegelijkertijd wijzen open antwoorden op verschillen in onderwijskwaliteit, beperkte begeleiding bij administratieve processen en onvoldoende bereikbaarheid van studieadviseurs. Een terugkerend knelpunt is dat de essentiële informatie niet altijd in het Engels beschikbaar is, waardoor studenten belangrijke regelingen, zoals studiefinanciering, pas later ontdekken.

De *international classroom*. Internationale studenten ervaren de *international classroom* overwegend als een meerwaarde voor de kwaliteit van het onderwijs: een grote meerderheid vindt dat culturele diversiteit bijdraagt aan rijkere perspectieven en betere discussies. Tegelijkertijd is er minder overtuiging dat culturele verschillen in de praktijk altijd voldoende worden meegenomen door docenten en studenten (al is een meerderheid nog steeds positief). In open antwoorden geven studenten aan dat het gebruik van Nederlands in internationaal gezelschap en de neiging van Nederlandse studenten om onderling samen te werken, gevoelens van uitsluiting kunnen veroorzaken. Positieve ervaringen komen vooral van opleidingen met een groot aandeel internationale studenten, waar diversiteit als vanzelfsprekend onderdeel van het onderwijs wordt ervaren. Daarnaast is de ontevredenheid over Nederlandse taalcursussen groot:

studenten vinden deze vaak slecht beschikbaar, te duur en onvoldoende toegelicht. Dit belemmert niet alleen taalverwerving, maar ook bredere sociale en academische integratie.

Informatie en knelpunten bij andere instanties. Internationale studenten ervaren ook bij andere Nederlandse instanties aanzienlijke knelpunten in de informatievoorziening en dienstverlening. Hoewel een kleine meerderheid tevreden is over Engelstalige informatie van banken, het openbaar vervoer en gemeenten, overheerst ontevredenheid over instanties als DUO, verzekeringsmaatschappijen, de IND en vooral de Belastingdienst. Studenten noemen onduidelijke procedures, tegenstrijdige of uitsluitend Nederlandstalige informatie en trage afhandeling als terugkerende problemen. DUO springt eruit door onduidelijkheid over rechten op studiefinanciering en reisproducten, lange wachttijden en taalbarrières, wat directe financiële en praktische gevolgen kan hebben voor studenten. Ook de hoge kosten en beperkte Engelstalige communicatie in het openbaar vervoer, de complexiteit van het Nederlandse belasting- en toeslagenstelsel, onduidelijkheid rond zorgverzekeringen en problemen bij gemeentelijke inschrijving en bankzaken bemoeilijken de start en het verblijf van internationale studenten. Voor niet-EER-studenten zorgen daarnaast strikte en soms inconsistent toegepaste IND-procedures voor extra onzekerheid. Gezamenlijk kunnen deze praktische en administratieve obstakels leiden tot stress, vertraging en een verhoogde kwetsbaarheid van internationale studenten tijdens hun studie in Nederland.

Huisvesting. Internationale studenten ervaren aanzienlijke uitdagingen bij het vinden van passende huisvesting in Nederland. Slechts twee op de vijf studenten is tevreden over de informatie hierover, zowel vooraf als tijdens hun verblijf. Hoewel de meeste studenten vooraf een accommodatie regelen, vindt bijna een derde pas na drie maanden of langer een plek. Veel studenten ervaren discriminatie ('no internationals'), hogere huren en oplichting; ruim de helft geeft aan meer te betalen dan Nederlandse studenten. De beperkte beschikbaarheid en hoge kosten zorgen ervoor dat sommige studenten tijdelijk in hotels verblijven of uitwijken naar andere gemeenten. Er is behoefte aan meer verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen om instroom beter af te stemmen op het aanbod van huisvesting.

Werk. Internationale studenten zijn gemengd tevreden over werkmogelijkheden in Nederland. Hoewel de helft positief is over de beschikbaarheid van (parttime) banen, is het merendeel ontevreden over informatieverstrekking over werkregels, kansen op werk na de studie en het starten van een eigen bedrijf. Ongeveer de helft van de internationale studenten werkt naast de studie. De werkende EER-studenten hebben veelal kennis over hun mogelijkheden omtrent studiefinanciering en reisproducten. Niet-werkende studenten geven vooral tijdgebrek als reden. Belangrijke obstakels zijn soms de vereiste Nederlandse taalvaardigheid en voor niet-EER-studenten het verkrijgen van een werkvergunning. Na afstuderen verwachten studenten veel concurrentie, waarbij taalvaardigheid een cruciale rol speelt.

Zorgverzekering. Het merendeel van de werkende internationale studenten is bekend met hun rechten en plichten omtrent de Nederlandse zorgverzekering, vooral via persoonlijke netwerken en Nederlandse ho-instellingen. Toch ervaart een meerderheid de informatie als onduidelijk, moeilijk vindbaar of inconsistent, dit betreft vooral studenten uit EER-landen. Dit wijst op een behoefte aan beter toegankelijke en consistente informatie in het Engels.

Stage. Internationale studenten met een stage besteden gemiddeld 28 uur per week aan stages. Meer dan de helft van de internationale stagiairs krijgt geen stagevergoeding. Degenen met stagevergoeding ontvangen gemiddeld 228 euro per maand. De meerderheid is niet tevreden over de ondersteuning vanuit de instellingen, de beschikbaarheid van stageplekken, de informatievoorziening en de stagevergoeding. Dit duidt op een sterke behoefte aan verbeterde begeleiding, en financiële compensatie bij stages.

Sociale inclusie. Internationale studenten zijn over het algemeen tevreden over hun eigen sociale leven en het contact met andere internationale studenten, maar minder over interactie met Nederlandse studenten en de toegankelijkheid van studentenverenigingen. Taalbarrières en gesloten sociale structuren belemmeren integratie. Actieve deelname en gezamenlijke activiteiten, ondersteund door beter taalaanbod, worden gezien als oplossingen.

Studentenwelzijn. Het mentale welzijn van internationale studenten scoort gemiddeld een 6,8. Dat is vergelijkbaar met Nederlandse studenten. Internationale studenten ervaren veelal positieve emoties, zoals vriendschap en geluk; maar een derde voelt zich niet thuis. Ook stress komt veel voor, net als psychologische en financiële problemen, terwijl eenzaamheid en fysieke problemen minder vaak worden genoemd. Donkere winters, studiedruk en moeilijkheden bij sociale integratie dragen bij aan deze uitdagingen.

Toekomstplannen. Meer dan de helft van de internationale studenten overweegt na afstuderen in Nederland te blijven of terug te keren. Belemmeringen zijn beperkt Nederlands spreken, werk- en huisvestigingsproblemen en gevoelens van niet welkom zijn. Redenen om te blijven zijn goede *work-life balance*, salaris, veiligheid en goed georganiseerde voorzieningen. Verbeterpunten voor het onderwijs zijn onder andere duidelijkere toetsingsinformatie, betere administratieve ondersteuning, meer toegankelijke taalcursussen, hulp bij werk en huisvesting, en online onderwijsvoorzieningen.

1. Inleiding

Dit onderzoek is onderdeel van een project van ISO, de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) en ESN The Netherlands, om meer aandacht te geven aan het mentale welzijn van internationale studenten in Nederland. Dit project “Project welzijn en gezondheid internationale studenten” is gesubsidieerd door OCW.

De kern van het onderzoek is de Annual International Student Survey (AISS), een initiatief van LSVb, ISO en ESN The Netherlands dat in 2018 is gestart als periodiek onderzoek met als doel de positie van internationale studenten in kaart te brengen. In de periode 2018-2022 vonden er vijf afnames van de jaarlijkse AISS plaats. Deze rapportage is de uitwerking van de zesde AISS editie afgenomen in 2025.

Het is een onderzoek naar het (mentale) welzijn van internationale studenten in Nederland. Andere relevante thema’s die in de AISS aan bod komen zijn (sociale) integratie en binding met de opleiding en (mede)studenten, huisvesting, werk, stage en zorgverzekering.

Voor de AISS 2025 is een nieuwe vragenlijst ontwikkeld, waarbij een eerdere afname van de AISS als uitgangspunt diende. Vanwege de grote aanpassingen en nieuwe thema’s is het niet mogelijk om resultaten te vergelijken met eerdere afnames van de AISS. De doelgroep van de AISS bestaat uit buitenlandse studenten die in Nederland studeren in het hoger onderwijs, en uit buitenlandse ho-studenten die in Nederland een stage lopen.

Voor meer context is er informatie verzameld tijdens een kick-off bijeenkomst die door ISO, LSVb en ESN The Netherlands is georganiseerd op 21 mei 2025 bij het Ministerie van OCW. Hier werd in gesprek met internationale studenten gesproken over thema’s als huisvesting, gezondheidszorg, inclusie, (mentaal) welzijn, werk en financiën. Deze gesprekken werden geleid door de organisatoren, hierbij waren ook onderzoekers aanwezig.

1.1 Methode

De kern van het onderzoek is een vernieuwde versie van de AISS, aangevuld met informatie die is verzameld tijdens een kick-off bijeenkomst die door ISO, LSVb en ESN The Netherlands werd georganiseerd op 21 mei 2025 bij het Ministerie van OCW. Bij de AISS uit 2022 lag de focus op het leven in Nederland; studentenhuisvesting en studentenwelzijn en werden er vragen gesteld over de coronapandemie¹. In het huidige onderzoek wordt meer nadruk gelegd op informatievoorziening, werk en welzijn. Helemaal nieuw deze afname is dat de AISS dit jaar ook gericht is op stagiairs. Er worden ook vragen gesteld over stages.

De doelgroep voor de AISS 2025 bestaat uit buitenlandse studenten die in Nederland studeren aan een hogeschool of universiteit, of stage lopen. Het kan gaan om studenten die een volledige opleiding doen (ba, ma of ad) of voor een kortere periode hier studeren.

De doelgroepen zijn in de maanden juni t/m september 2025 op drie verschillende manieren benaderd: 1) middels een open link die ISO en ESN The Netherlands in hun netwerk hebben verspreid via e-mail en whatsappgroepen, 2) middels een open link toegestuurd aan 64 International Offices van ho-instellingen om te verspreiden, en 3) middels een persoonlijke link aan 1.700 internationale studentleden uit een deelnemerspanel van ResearchNed.

1.1.1 Respons

In totaal is de vragenlijst 1.301 keer geopend, waaronder 241 respondenten (19%) niet zijn gestart met invullen en 25 respondenten (2%) buiten de doelgroep van internationale studenten vallen. Er zijn verder 208 respondenten (16%) afgehaakt voor de start van het inhoudelijke deel van de vragenlijst. Deze groep is niet meegenomen bij de resultatenbeschrijvingen. Van de 827 internationale studenten (64%) die wel zijn meegenomen, en dus het inhoudelijke gedeelte zijn gestart, hebben 698 studenten de vragenlijst volledig ingevuld (84%). In tabel 1.1 staat de respons uitgesplitst naar bron (panel, IO, open link) en onderwijssoort (hbo, wo, stage). Vooral vanuit de open link wordt de vragenlijst veelal niet gestart.

Tabel B.1 (background characteristics) en tabel b.2 (HE-institutions) in de bijlage tonen een sample beschrijving van de 827 internationale studenten: zo komt 74 procent uit een EER-land, volgt 83 procent een programma aan de universiteit, en is 42 procent bezig met een voltijdse bachelor. Bij hbo-instellingen is de Hanzehogeschool (26%), HZ University of Applied Sciences (14%) en Fontys Hogeschool (12%) voornamelijk vertegenwoordigd, bij universiteiten is dat de Universiteit Utrecht (59%).

1 ISO, ESN-NL & LSVb (2022). Annual International Student Survey 2022. geraadpleegd van: <https://iso.nl/wp-content/uploads/2022/08/Rapport-AISS-2022.pdf>

Tabel 1.1: Response

Bron	Respons	Totaal		Hogeschool		Universiteit		Stage		Ontbrekende informatie	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Totaal	Totaal:	1301	100%	168	100%	858	100%	8	100%	267	100%
	Niet gestart	241	19%	0	0%	0	0%	0	0%	241	90%
	Buiten doelgroep	25	2%	0	0%	0	0%	0	0%	25	9%
	Onvolledig ingevuld (afgevallen)	208	16%	32	19%	172	20%	3	38%	1	0%
	Respons, waarvan:	827	64%	136	81%	686	80%	5	63%	0	0%
	Volledig ingevuld	698	84%	113	83%	580	85%	5	100%		
IO	Totaal:	701	100%	74	100%	521	100%	2	100%	104	100%
	Niet gestart	97	14%	0	0%	0	0%	0	0%	97	93%
	Buiten doelgroep	7	1%	0	0%	0	0%	0	0%	7	7%
	Onvolledig ingevuld (afgevallen)	107	15%	15	20%	92	18%	0	0%	0	0%
	Respons, waarvan:	490	70%	59	80%	429	83%	2	100%	0	0%
	Volledig ingevuld	400	82%	45	61%	353	68%	2	100%		
Open link	Totaal:	206	100%	8	100%	98	100%	2	100%	98	100%
	Niet gestart	96	47%	0	0%	0	0%	0	0%	96	98%
	Buiten doelgroep	2	1%	0	0%	0	0%	0	0%	2	2%
	Onvolledig ingevuld (afgevallen)	60	29%	5	63%	54	55%	1	50%	0	0%
	Respons, waarvan:	48	23%	3	38%	44	45%	1	50%	0	0%
	Volledig ingevuld	36	75%	3	100%	32	73%	1	100%		
Panel	Totaal:	394	100%	86	100%	239	100%	4	100%	65	100%
	Niet gestart	48	12%	0	0%	0	0%	0	0%	48	74%
	Buiten doelgroep	16	4%	0	0%	0	0%	0	0%	16	25%
	Onvolledig ingevuld (afgevallen)	41	10%	12	14%	26	11%	2	50%	1	2%
	Respons, waarvan:	316	73%	74	86%	213	90%	2	50%	0	0%
	Volledig ingevuld	289	91%	65	88%	195	92%	2	100%		

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Er zijn multivariate regressieanalyses - met EER-burgerschap , type hoger onderwijs, opleidingsprogramma, sector (wetenschap vs. anders), HO-instelling (Utrecht Universiteit vs. Hanze Hogeschool vs. anders) en vragenlijstbron - uitgevoerd voor alle uitkomstkenmerken (de concepten besproken in het volgende hoofdstuk). Met deze analyses verkrijgen we een indicatie hoe de besproken resultaten samenhangen met de samplekenmerken en deze resultaten mogelijk vertekenen. Overwegend zijn er geen afwijkingen voor studenten uit EER-landen (vs. andere landen), studenten aan de universiteit (vs. hogeschool) en studenten studierend aan de Universiteit Utrecht. Ook is de bron van de vragenlijst (respondent geworven via de International

Offices, open link of panel) veelal niet bepalend voor de resultaten. De afwijkende resultaten zijn als volgt:

- Ongeveer driekwart van onze sample internationale studenten komt uit EER-landen. Dit komt overeen met de verdeling in de gehele studentenpopulatie (72 procent uit EER-landen).² EER-studenten zijn significant negatiever over de informatie over hoger onderwijsinstellingen in Nederland, online colleges, informatie vanuit gemeenten/verzekeringsmaatschappijen/IND/OV, informatie over de zorgverzekering, en ervaren vaker problemen met DUO (en minder vaak met banken/IND) dan studenten uit andere landen. Ze zijn significant positiever over de impact van cultureel diverse groepen, de aanwezigheid van (parttime) banen en de informatie over regels omtrent werken als internationale student, salaris en steun vanuit hun instelling voor stages. Ze ervaren significant vaker oplichting op de huizenmarkt en lopen vaker tegen advertenties voor huisvesting aan die zeggen 'no internationals'.
- Meer dan acht op de tien internationale studenten studeert aan de universiteit in onze sample. In de populatie van internationale studenten is deze groep iets kleiner, ongeveer driekwart van de internationale studenten.¹ Deze universitaire internationale studenten zijn significant positiever over de informatie die ze hebben gekregen over het Nederlandse opleidingssysteem, de kwaliteit en Engelse vaardigheden van docenten, en de beschikbaarheid van Nederlandse taalcursussen op hun instelling dan studenten aan de hogeschool. Ze zijn significant negatiever over de informatie vanuit DUO/banken/Belastingdienst, de aanwezigheid van (parttime) banen, de informatie over het starten van een eigen bedrijf, de toegankelijkheid van studentverenigingen en de mogelijkheid om Nederlandse studenten te ontmoeten. Ook voltooien ze minder uren stage.
- Universiteit Utrecht is oververtegenwoordigd in onze sample. Voor de meeste uitkomsten vinden we geen afwijkend patroon voor internationale studenten aan de Universiteit Utrecht. We zien dat deze internationale studenten significant negatiever zijn over de Nederlandse taalcursussen, de algemene informatie over studentenhuishouding op het moment dat ze in Nederland wonen en de informatie over het starten van een eigen bedrijf dan internationale studenten aan andere instellingen. Ze zijn significant positiever over de aanwezigheid van (parttime) banen, hebben vaker een accommodatie geregeld voordat ze naar Nederland kwamen, en voelen zich vaker geïrriteerd sinds hun aankomst in Nederland.
- Opvallend is dat studenten geworven vanuit het panel meer problemen ervaren (financieel, fysiek en psychologisch) dan studenten geworven vanuit International Offices.

² Romeling, X., Weenink, J. & Arat, E. (2025). Factsheet internationale studenten 2025. Nuffic.

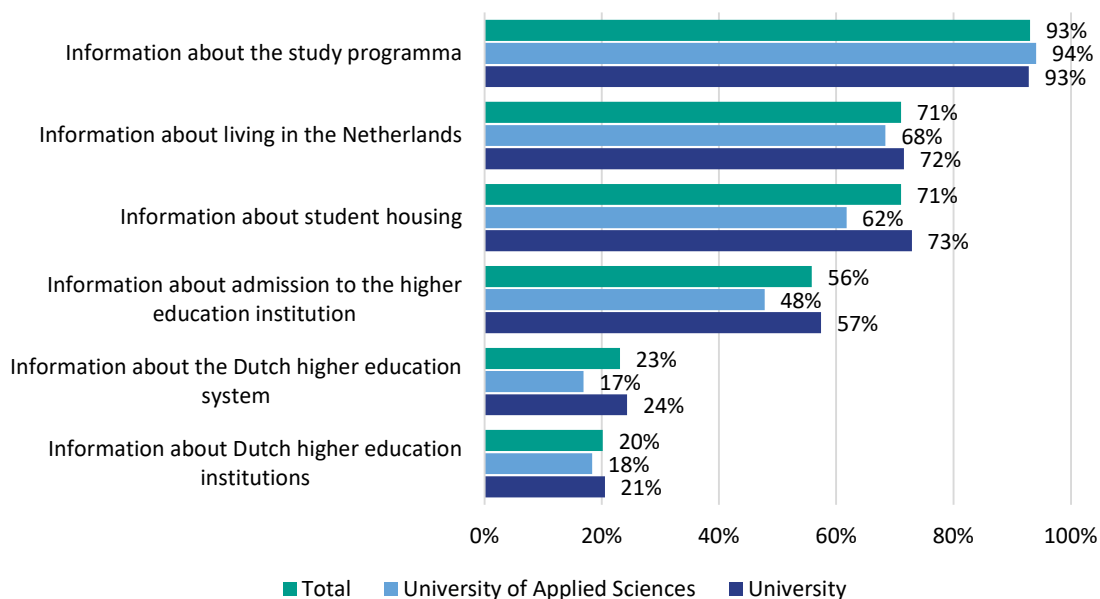
2. Resultaten

2.1 Ervaringen van studenten

2.1.1 Informatievoorziening vooraf

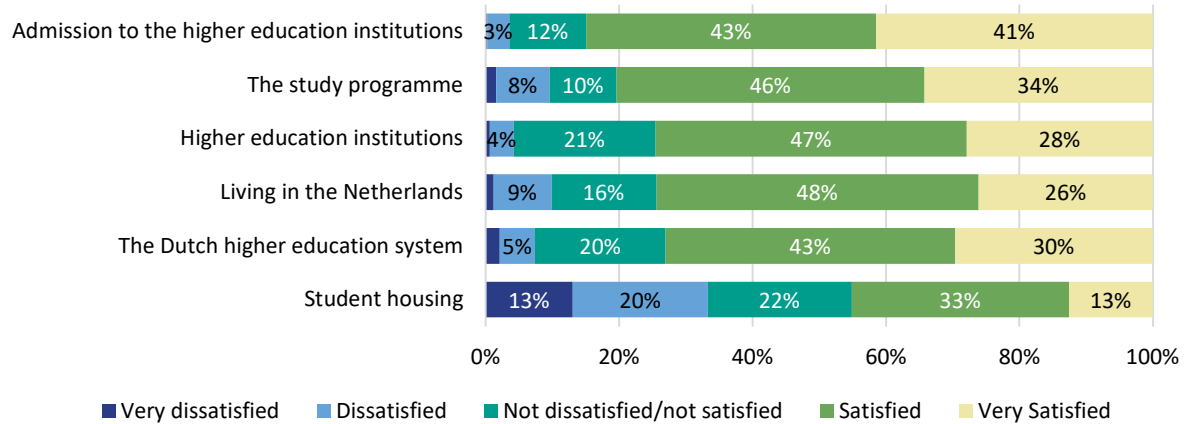
Allereerst werd er aan internationale studenten gevraagd hoe hun algemene ervaring is omtrent de informatievoorziening. Figuur 2.1 laat zien welk type informatie ze hebben ontvangen vooraf aan hun verblijf in Nederland, en figuur 2.2 laat zien hoe tevreden de ontvangers waren over deze informatie. Bijna alle studenten hebben informatie over het studieprogramma ontvangen (93%). Ook heeft een grote groep informatie over het leven en huisvesting in Nederland gekregen (beide 71%). Verder is de meerderheid bekend met de toelating tot hoger onderwijsinstellingen (56%). Maar een klein aandeel van de internationale studenten zijn op de hoogte gebracht met informatie over het Nederlandse hoger onderwijsstelsel (23%) of met informatie over de Nederlandse hoger onderwijsinstellingen (20%). Wanneer er naar type hoger onderwijs wordt gekeken, valt op dat studenten aan de universiteit beduidend vaker geïnformeerd zijn over huisvesting (73% vs. 62%), toelating (57% vs. 48%) en het stelsel (24% vs. 17%) dan studenten aan een hbo-instelling (significant verschil). Internationale studenten zijn over het algemeen overwegend positief over de verkregen informatie: minimaal drie op de vier studenten geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn. De uitzondering betreft informatie over huisvesting, hierover is een meerderheid niet positief (54%).

Figuur 2.1: What type of information have you received before coming to the Netherlands?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

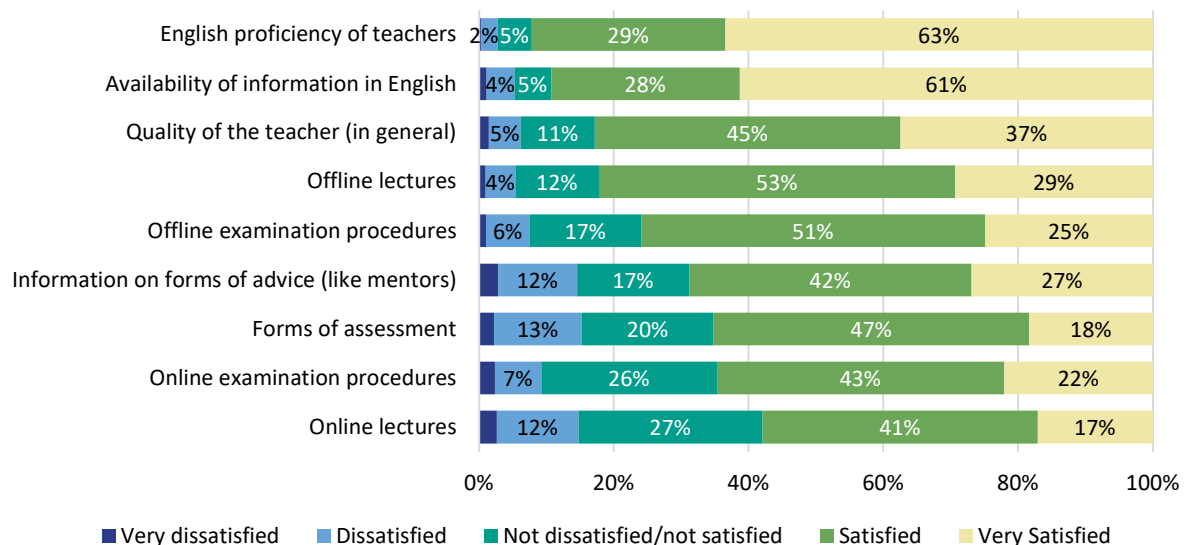
Figuur 2.2: How satisfied are you with the information provided before coming to the Netherlands, about:?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Verder is er aangegeven hoe tevreden ze zijn met diverse aspecten van het Nederlandse hoger onderwijs gedurende hun studie in Nederland (zie figuur 2.3). Meer dan acht op de tien studenten is tevreden of zeer tevreden met de Engelse vaardigheid van docenten (92%), de beschikbaarheid van Engelse informatie (89%), de kwaliteit van docenten (83%) en offline/fysieke lessen (82%). Online lessen worden het minst positief beoordeeld, hoewel een meerderheid nog steeds tevreden of zeer tevreden hierover is (58%). Over online toetsprocedures, vormen van beoordeling, advies en offline/fysieke toetsprocedures is tussen de 65 procent en 76 procent van de studenten positief.

Figuur 2.3: During your studies in the Netherlands, how satisfied are you with the following aspects (of higher education in the Netherlands)?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Een aantal studenten (n=124) hebben hun antwoorden toegelicht in een open tekstveld. Als positieve punten worden de onderwijskwaliteit en de docenten genoemd *“I found my teachers to be excellent, welcoming of international students and happy to explain Dutch higher education.”*. Ook over de begeleiding vanuit onder andere het International Office of van buddies is men positief: *“There was a buddy mentor that contacted me... and talked to me over email about how it all works, which was also useful”*.

Andere respondenten zijn juist kritisch over de onderwijskwaliteit en de docenten: zij klagen over grote verschillen in kwaliteit: *“Teachers/lectures are very hit or miss.”*. Overige negatieve ervaringen hebben te maken met toetsen en beoordeling en informatievoorziening vooraf en tijdens de studie *“There wasn't a single lecture, meeting, or overview of any administrative related topics. In almost all cases you had to figure it out on your own.”* en de beschikbaarheid en bereikbaarheid van studieadviseurs.

Een belangrijke belemmering die internationale studenten ervaren is dat niet alle informatie in het Engels wordt aangeboden. Zaken die niet altijd meteen duidelijk waren en waar internationale studenten graag eerder over hadden gehoord zijn: *“I was missing assistance regarding DUO. I had no idea I had been long qualified to receive the basisbeurs...”*

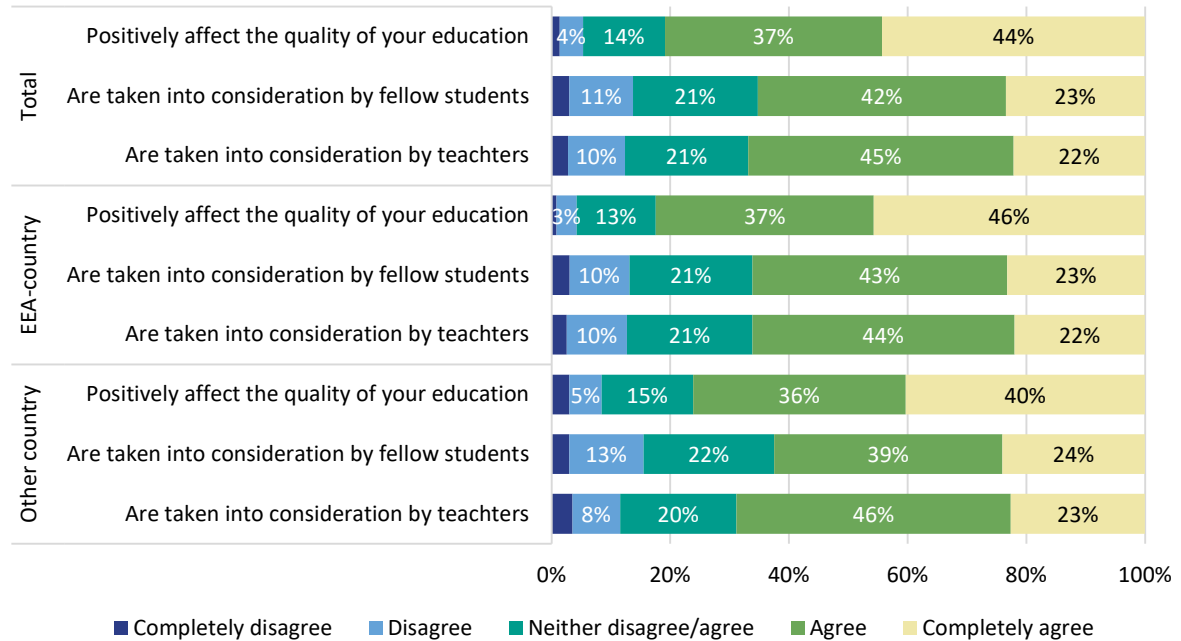
2.1.2 International classroom

Het internationale klaslokaal is een belangrijk onderdeel in het onderwijs. Het beschrijft een plek waar studenten met verschillende achtergronden en culturen samenkomen en interacteren en waar ieders perspectief wordt meegenomen. Er zijn drie stellingen voorgelegd geworden aan de studenten met de vraag aan te geven in hoeverre ze het er mee eens zijn, zie hiervoor figuur 2.4. Dit antwoord konden ze eventueel toelichten in een open tekstveld. Ook konden ze aangeven hoe tevreden ze zijn met de beschikbaarheid van, prijs van en informatie over Nederlandse taalcursussen (zie figuur 2.5).

De grote meerderheid is het eens met de stelling dat een cultureel diverse groep positief bijdraagt aan de kwaliteit van onderwijs (81% is het eens of zeer eens), zowel onder studenten aan een hbo-instelling als onder studenten aan een universiteit. Dat culturele verschillen ook worden meegenomen door docenten en studenten, wordt door een kleinere groep onderschreven; 67 procent respectievelijk 65 procent is het hiermee eens of zeer eens. Daarbij lijken studenten uit EER landen iets positiever over de positieve impact op de kwaliteit (83% vs. 76%) (significant verschil).

Verder zijn internationale studenten minder positief over taalcursussen (zie figuur 2.5): twee op de drie studenten zijn niet tevreden over de beschikbaarheid van Nederlandse taalcursussen op hun instelling (66%) en drie op de vier studenten zijn niet positief over de prijs (76%) en de informatie (75%).

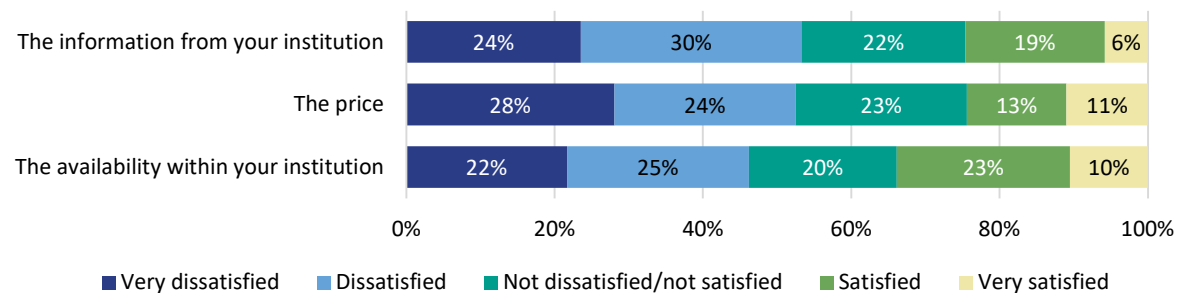
Figuur 2.4: To what extent do you agree with the following statements about the international classroom/cultural differences? By EEA-country

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

In totaal 103 respondenten gaven een toelichting over de International classroom. Kritische opmerkingen gaan vooral over medestudenten of docenten die onderling Nederlands praten in internationaal gezelschap, of Nederlandse studenten die liever groepjes vormen met andere Nederlanders: “...some students prefer to work with their own Dutch classmates so they could speak their native language together instead of English; understandable but still felt a sense of rejection”. Positieve ervaringen met de international classroom worden vooral genoemd door studenten aan opleidingen met veel internationale studenten: “My class consisted of mostly international students which created a great study environment where different opinions and points of view lead to good discussions.”

Figuur 2.5: How satisfied are you with the following aspects of Dutch language courses?

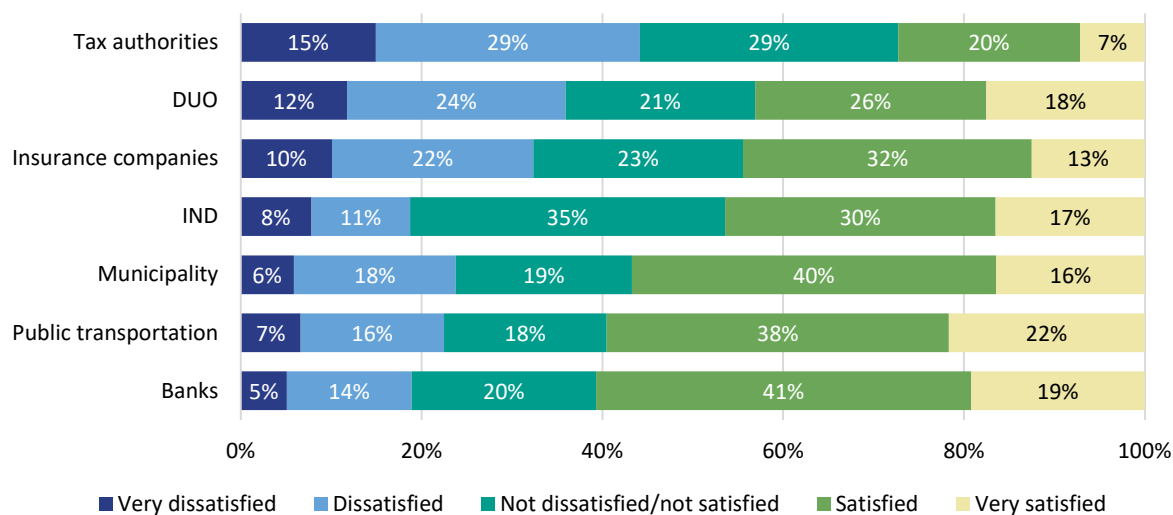
Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

2.1.3 Informatievoorziening over andere instanties

Naast informatieverstrekking vanuit de instellingen in het hoger onderwijs is er ook gevraagd naar tevredenheid omtrent informatieverstrekking vanuit andere instanties. Figuur 2.6 geeft deze resultaten weer. Vervolgens konden internationale studenten aangeven met welk van deze instanties ze problemen hebben ondervonden (voor of tijdens het verblijf in Nederland), en deze problemen ook eventueel toelichten in een open tekstveld (zie volgende sectie).

Een (kleine) meerderheid is tevreden of zeer tevreden met de Engelse informatie vanuit banken (61%), OV (60%) en gemeenten (57%). Meer dan de helft is niet positief over de IND (54%), verzekeringsmaatschappijen (56%) en DUO (57%). Het minst tevreden zijn ze over informatie vanuit de belastingdienst: drie op de vier studenten is hier niet tevreden over (73%).

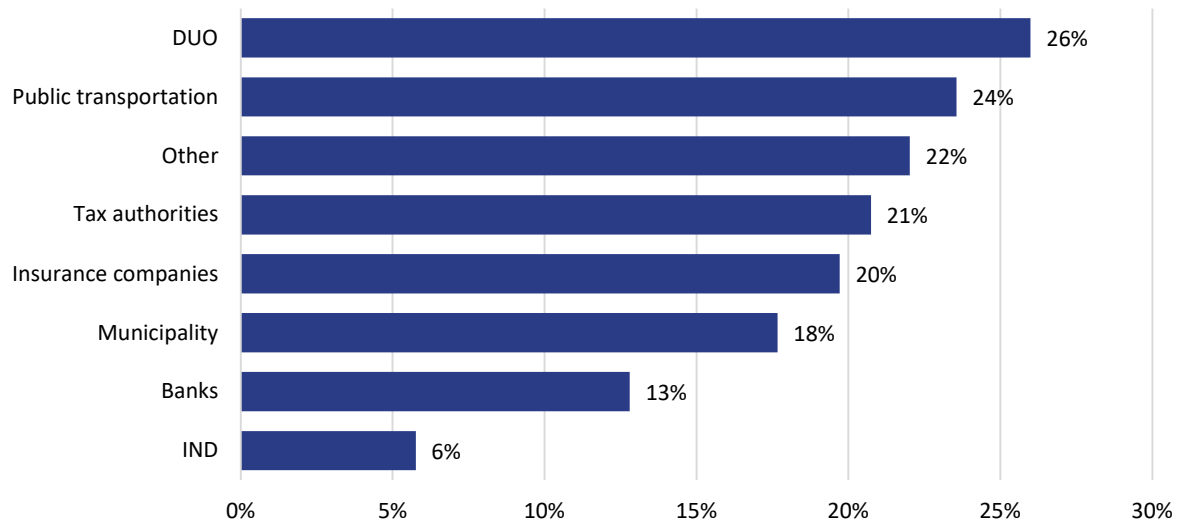
Figuur 2.6: How satisfied are you with the relevant information being provided in English by the following Dutch institutions?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Internationale studenten konden vervolgens aanvinken bij welk van deze instanties ze problemen hebben ervaren (meerdere antwoorden mogelijk) (zie figuur 2.7). Bij DUO en het openbaar vervoer worden het vaakst problemen ervaren: 26 procent en 24 procent van de respondenten geeft dit aan. Daarop volgen de Belastingdienst (21%), verzekeringsmaatschappijen (20%) en gemeenten (18%); 13 procent en 6 procent van de internationale studenten benoemen problemen bij banken en de IND.

Figuur 2.7: Please indicate if you encountered any problems related to one of the following Dutch organisations of topics, either before or after your arrival in the Netherlands.

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Respondenten konden in de vragenlijst aangeven of er nog andere instanties waren waar zij problemen mee hebben ervaren. Dit deden acht respondenten. Instanties die meermaals werden genoemd zijn telefoon- en internetproviders en huisarts (drie keer genoemd).

Degenen die hebben aangegeven problemen te hebben ervaren met één of meerdere van de genoemde instanties in figuur 2.7 konden dit schriftelijk toelichten:

Voor **DUO** (134 antwoorden): het duurt lang voor studenten een reactie krijgen, meerdere studenten vinden het onduidelijk wat ze moeten aanleveren of ze wel of geen recht hebben op een beurs of reisproduct. Meerdere internationale studenten gaven aan dat zij documenten opnieuw moesten aanleveren die eerder al waren aangeleverd: *“When I first applied for the DUO grants it was unclear what documentation should be provided.”* en *“The student finance application takes a lot of time to process.”*. Hierdoor moeten studenten lang wachten op een studielening of studentenreisproduct: *“I had multiple months without access to free public transport... information was not available anywhere on the website.”*

De regel dat men een minimaal aantal uren moet werken om bij DUO voor studiefinanciering in aanmerking te komen levert problemen op: *“Would not qualify my work as real work even though I worked 4 days a week (32h/week) for 6 months.”*. Ook ervaren sommigen respondenten ervaren willekeur: *“Meanwhile at the same company my other colleague students were receiving DUO.”*

Voor **openbaar vervoer** (109 antwoorden): de kosten zijn hoog, men ervaart last van treinstakingen en -uitval en informatie en omroepberichten over het OV zijn voornamelijk in het Nederlands. Andere opmerkingen over het ov gaan over onduidelijkheid over reisproducten en vertragingen: *“Frequent disruptions along the Den Haag-Eindhoven High Speed line. This is particularly problematic for me as I stay in Tilburg and make the commute to Delft everyday”*. Problemen die worden versterkt wanneer studenten geen woonruimte hebben kunnen vinden de stad waar zij studeren.

Voor **De Belastingdienst** (67 antwoorden) is er behoefte aan meer informatie over belastingen en toeslagen, onduidelijkheid/onbekendheid het meest genoemde probleem: *“When you start working it's not clear how taxes, tax returns, or the toeslagen work ... I wasn't aware I need to check my tax return form every year even without a letter from the Belastingdienst.”*. Meerdere respondenten gaven aan dat belastingdienst moeilijk bereikbaar is voor vragen.

Voor **verzekeringsmaatschappijen** (95 antwoorden): Niet iedereen is zich bewust van de regels omtrent zorgverzekeringen, Sommigen dachten verzekerd te zijn, en dat bleek onvoldoende; de kosten voor zorgverzekeringen zijn hoog; ook hier weinig Engelstalige informatie of Engels sprekende klantenservicemedewerkers beschikbaar, wat ook het declareren van zorgkosten ingewikkeld maakt voor internationale studenten die beperkt Nederlands beheersen.

Voor **gemeenten** (85 antwoorden): het meest genoemd is dat veel informatie alleen in het Nederlands beschikbaar is, en dat processen traag lopen. Ook is niet altijd duidelijk aangegeven welke documenten vereist zijn bij het inschrijven bij de gemeente.

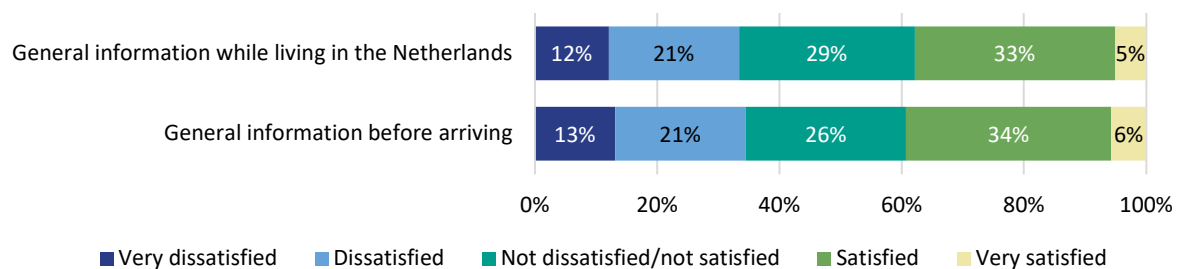
Voor **banken** (59 antwoorden): Problemen met het openen van een rekening. dit kost vaak tijd en vereist een bsn. Ook bij banken loopt men er tegenaan dat websites, formulieren en apps Nederlandstalig zijn.

En voor de **IND** (22 antwoorden): deze problemen spelen alleen een rol bij studenten van buiten de EER. Sommigen ervaren onduidelijke procedures of tegenstrijdige informatie: *“They told me to mail my residence permit to the IND through post. I did so, but when I got to customs at the airport ... they asked for my permit. I told them I already mailed it back ... There should be more standard protocol in what the IND wants international students to do.”*. Ook zijn er klachten over strenge procedures: *“The IND has vague but rigid rules that if you make a mistake, you fall out of the system, but if they make a mistake, you are still the one who fails.”* en trage processen *“I went to submit the same paperwork for my residence permit three times and they didn't start the process on time even though they had everything they needed from the beginning.”* Ook lijkt het pas mogelijk een visum aan te vragen wanneer iemand huisvesting heeft gevonden.

2.1.4 Huisvesting

Er is nog specifiek gevraagd naar de beoordeling van de informatie over studentenhuysvesting in Nederland, zowel voor als tijdens het verblijf in Nederland. Van de internationale studenten is maar 39 procent tevreden of zeer tevreden met deze informatie vooraf aan hun komst; 38 procent is tevreden of zeer tevreden met deze informatie tijdens hun verblijf (zie figuur 2.8).

Figuur 2.8: How satisfied are you with the information available on student housing?

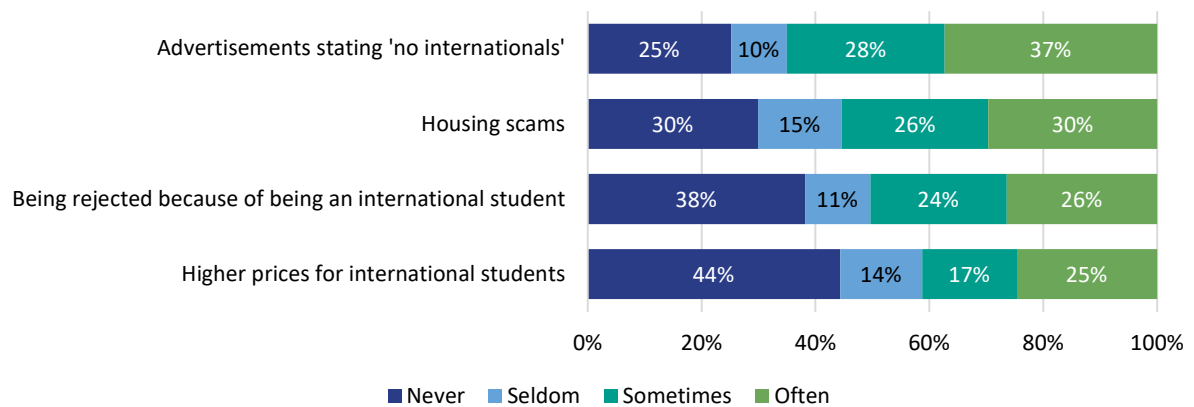

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Verder is 55 procent van de internationale studenten positief over hun huidige woonsituatie (19 procent zeer tevreden; 36 procent tevreden, 12 procent niet ontevreden of tevreden, 17 procent ontevreden en 16 procent zeer ontevreden). In totaal had 85 procent van de internationale studenten een accommodatie geregeld vooraf aan hun aankomst, en bij 76 procent is dit als advies meegegeven vanuit de ho-instelling om niet te komen zonder eerst een accommodatie te hebben geregeld. Voor 28 procent was er geen of een korte zoektocht nodig, ze hadden direct een accommodatie (15%) of binnen een maand (13%). Bij 31 procent heeft het langer dan drie maanden geduurd voordat ze iets hadden gevonden.

Er werden vervolgens vier mogelijke problemen met huisvesting voorgelegd aan internationale studenten met de vraag of ze dit hebben meegemaakt (zie figuur 2.9). Door drie op de vier studenten wordt gemeld dat ze advertenties voor accommodaties hebben gezien die ‘no internationals’ vermelden (75%). Zo’n 70 procent vermeldt oplichting, en 62 procent is afgewezen wegens het zijn van een internationale student. Een kleine meerderheid van 56 procent vermeldt ook dat de prijzen hoger zijn voor internationale studenten dan voor Nederlandse studenten. 135 studenten hebben dit antwoord middels een open tekstveld toegelicht. De meest opmerkingen gaan over de hoge prijzen voor woonruimte, naast (vermoedens van) oplichting: “Had ultimately hire someone for 2.000€, hear the same from other internationals it’s very common but also feels like a scam and using our desperation.” en uitsluiting van internationale studenten: “I’m paying 900€ of rent a month cuz that’s the only place that would rent to an international.”

Figuur 2.9: Have you ever experienced any of the following issues concerning housing?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Uit de kick-off bijeenkomst kwam naar voren dat het niet vanzelfsprekend is dat internationale studenten op tijd een betaalbare kamer vinden in de stad waar men studeert. *“University guarantees on its website that only 45% of the international students can find housing.”*

“I stayed for the first 2 weeks in a hotel. Now I live in Rijswijk. It is possible to stay one year longer but the rent will increase by 32%.” (aldus een student aan een hbo-opleiding in Den Haag)

Naast de beperkte beschikbaarheid van kamers, is een bijkomend probleem dat een deel van de kamers wordt geadverteerd met *‘No internationals’*.

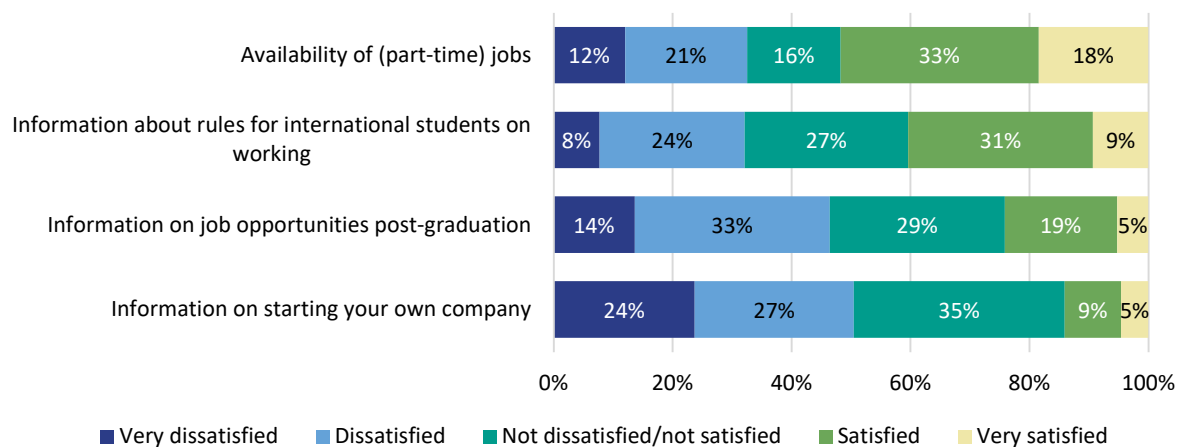
Men vindt dat instellingen hier ook een verantwoordelijkheid dragen:

“Shift of the responsibility. Universities admit all those students. Don’t accept students if you cannot accommodate them.”

2.2 Werk

Een ander thema dat met internationale studenten is besproken is werk en baan mogelijkheden. Figuur 2.10 laat zien in hoeverre deze studenten het tevreden zijn over de baanmarkt. 52 procent is tevreden of zeer tevreden over de beschikbaarheid van (parttime) banen, maar over andere aspecten is minder dan de helft positief. Zo is 60 procent niet (zeer) tevreden over de informatie over de regels voor internationale studenten om te werken in Nederland, en is 76 procent niet (zeer) tevreden over de informatie over baanmogelijkheden in Nederland na de opleiding. Over informatie omtrent het starten van je eigen bedrijf is 86 procent niet positief.

Figuur 2.10: How satisfied are you with the following issues concerning job opportunities within the Netherlands?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Van de ondervraagde internationale studenten werkt 52 procent naast hun studie (gemiddeld 17 uur per week, met 35 procent die minder dan 12 uur per week werkt): bij studenten vanuit EER landen specifiek werkt 59 procent.³ Van de werkende studenten uit EER-landen weet 89 procent dat ze met werk recht hebben op studiefinanciering en/of een reisproduct van DUO. Van de werkende studenten uit EER-landen die hiervan op de hoogte zijn, maakt 72 procent gebruik van studiefinanciering van DUO en 70 procent van het studentenreisproduct.

Aan de niet werkende internationale studenten is gevraagd waarom ze niet werken. De grootste groep, zo'n 36 procent, geeft aan daar geen tijd voor te hebben. Iets meer dan een kwart (27%) geeft aan geen baan te willen of nodig te hebben. Één op de vijf studenten (20%) vermeldt geen baan te kunnen vinden. Bij 18 procent heeft het een andere reden. Respondenten gaven nog

³ Uit de Studentenmonitor 2024 bleek dat het aandeel internationale studenten dat vast werkt groter is dan het aandeel Nederlandse studenten (61% vs. 54%). Dat we hier een lager percentage vinden komt mogelijk doordat studentenmonitor alleen studenten van volledige programma's (ad, ba, ma) bevroegd, en bij de AISS ook stagiairs en studenten van kortdurende exchange programma's zijn meegenomen.

andere redenen op om niet te werken. De meestgenoemde redenen zijn het ontbreken van een werkvergunning (voor niet EER-studenten) en tijdgebrek of willen focussen op de studie.

Op de open vraag naar welke problemen studenten ervoeren bij (het vinden van) werk werd het meest genoemd dat veel vacatures vereisen dan men Nederlands spreekt *“Hard to find a job without Dutch. I currently have one and it's good but I am constantly worried...”* en het feit dat studenten van buiten de EER een werkvergunning nodig hebben: *“The international students (Non-EU) struggle to get part-time jobs because of the work permit requirement... All my international non-EU friends are struggling financially... creates a very clear disparity between EU and non-EU students.”* en *“A lot of employers don't want to go through all the difficulties of applying for a work permit... rules and regulations on this can sure be made a lot easier.”*

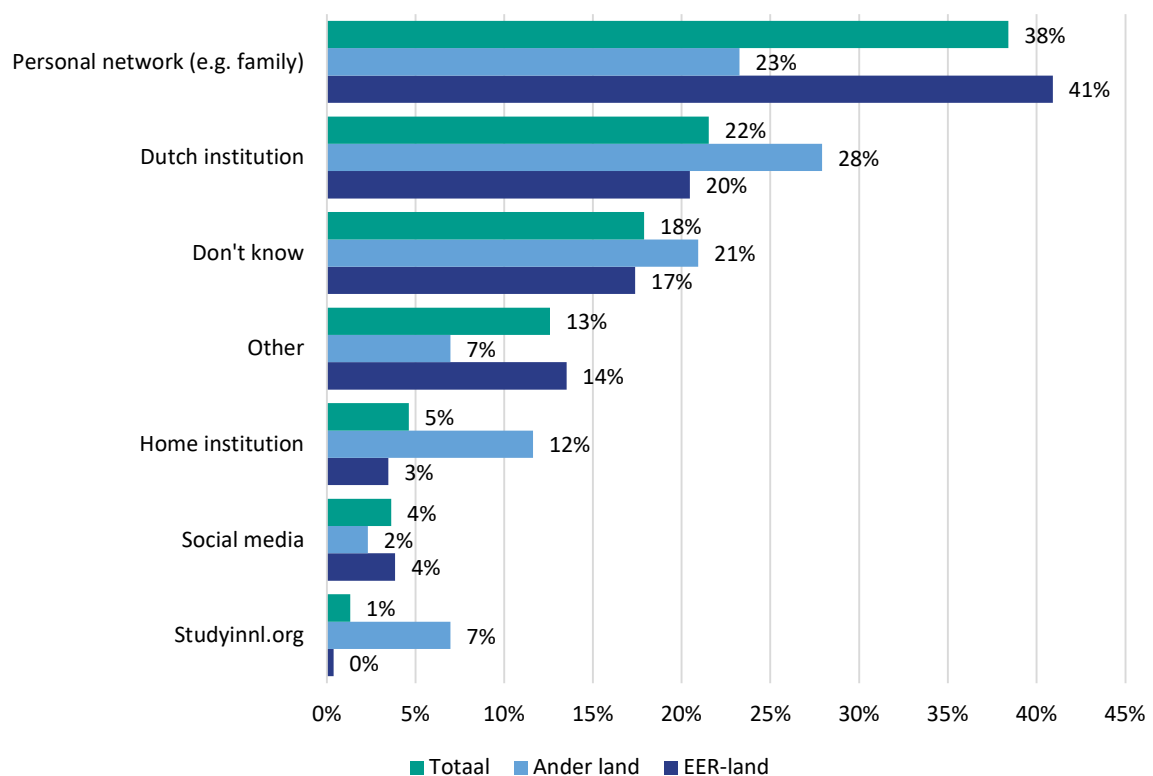
Een ander probleem waar sommige studenten tegenaan lopen is dat het soms moeilijk is om voldoende uren te werken om bij DUO voor studiefinanciering in aanmerking te komen: *“They are asking for Dutch language even for the low-skilled jobs... 0-hour contract should be banned... they would never give me enough work to keep my student finance.”*

Ook in kick-off bijeenkomst kwam naar voren dat de mogelijkheden om te werken verschillend zijn voor studenten uit de EER en studenten van buiten de EER. *“We also need a work permit. It's complicated, because the tuition is high and we can only work for a maximum number of hours”.* Men vindt het moeilijk om werk te vinden. Na afstuderen verwacht men een grote competitie voor werk: *“there is a race between internationals to learn the language as fast as possible. It is an advantage in the labor market. [...] Not speaking B2 Dutch makes it even harder.”*

2.3 Zorgverzekering

Acht op de tien werkende internationale studenten is bekend met zijn of haar rechten en plichten omtrent ziektekostenverzekering in Nederland (80% bij studenten uit EER-landen; 77% bij studenten uit andere landen). Figuur 2.11 toont waar ze deze informatie vandaan hebben. Veelal wordt het persoonlijke netwerk aangesproken (38%)(bij studenten uit EER-landen 41% en bij studenten uit andere landen 23%), gevolgd door Nederlandse instituties (22%) (bij studenten uit EER-landen 20% en studenten uit andere landen 28%). Een groot gedeelte geeft ook aan dit niet te weten (18%). Ook geeft een substantieel deel aan het via een andere route te weten (13%). De meesten via werkgevers, gevolgd door de onderwijsinstelling (incl. introductieweek of een gemeentelijke platform voor internationale studenten als mymaastricht.nl).

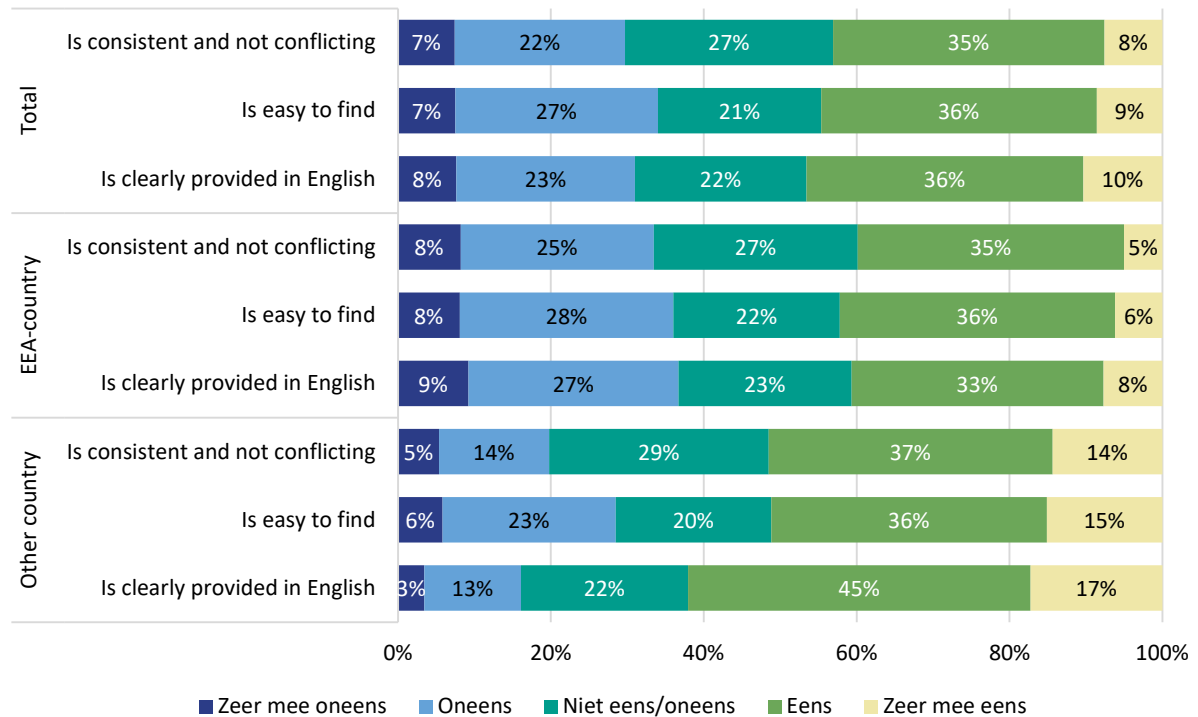
Figuur 2.11: Where did you first learn about the Dutch health insurance rules for international students?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Een (kleine) meerderheid van de internationale studenten is, zoals te zien is in figuur 2.12, het er niet mee eens dat de informatie over ziektekostenverzekering duidelijk in het Engels is vermeld (53%), gemakkelijk te vinden is (53%) en consistent is (57%). Studenten uit andere landen dan de EER lijken iets minder negatief (38% tegenover 59%; 49% tegenover 58%; 48% tegenover 60%).

Figuur 2.12: To what extent do you agree with the following statements about understanding the health insurance rules in the Netherlands? Information is...

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

2.4 Stages

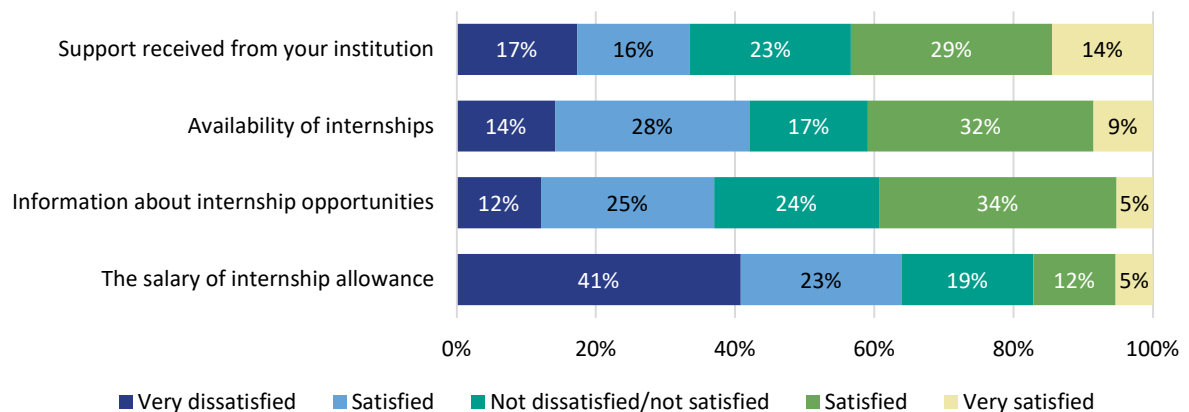
De vragen over stages zijn alleen gesteld aan de studenten die hebben aangegeven een stage te volgen of te hebben gevolgd als onderdeel van hun buitenlandervaring als student in Nederland. Gemiddeld genomen spenderen internationale studenten 28 uur per week aan hun stage (n=190; waarbij 54 procent 32 uur of meer spendeert aan stage en 20 procent minder dan 12 uur), en ontvangen er gemiddeld 228 euro voor per maand (waarbij 53 procent niks ontvangt en 23 procent meer dan 450 euro per maand). Uit een ander onderzoek van ResearchNed uit 2023 naar stages en stagetekorten in het hoger onderwijs kwam naar voren dat in het hbo driekwart van de bachelorstudenten met een verplichte stage een stagevergoeding ontving en in het wo 65 procent van de bachelor- of masterstudenten. De studenten in dat onderzoek besteedden gemiddeld meer uren per week aan de stage (hbo: 32 uur, wo: 33 uur) dan de internationale studenten die de AISS invulden. De gemiddelde stagevergoeding per maand bedroeg toen voor hbo €367,- en voor wo €419,=. Waarbij er grote verschillen waren tussen verschillende sectoren⁴. Echter, omdat

4 Visser, M. de, Lommertzen J., Hendrix, M. & Luyten, E. (2024). Stages in het hoger onderwijs – Eindrapportage. Onderzoek in opdracht van het ministerie van OCW. Nijmegen: ResearchNed geraadpleegd van: <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-ffde28ea9c224392e50db22b7dbc6fc9a485479c/pdf>.

er in de AISS geen onderscheid is gemaakt tussen studenten die in het kader van een bachelor of master een verplichte stage volgen en studenten die zelf een ander type stage hebben geregeld, zijn de resultaten niet goed te vergelijken.

Ook is er naar de tevredenheid gevraagd (zie figuur 2.13). Over het algemene is de meerderheid van de internationale studenten niet positief over stagecomponenten. Zo is 57 procent, 59 procent en 61 procent niet (zeer) tevreden over de steun vanuit de instelling tijdens de stage, de beschikbaarheid van stageplekken en de informatie over stageplekken in Nederland. Ook is 83 procent niet tevreden over de stagevergoeding.

Figuur 2.13: How satisfied are you with the following issues concerning your internship?

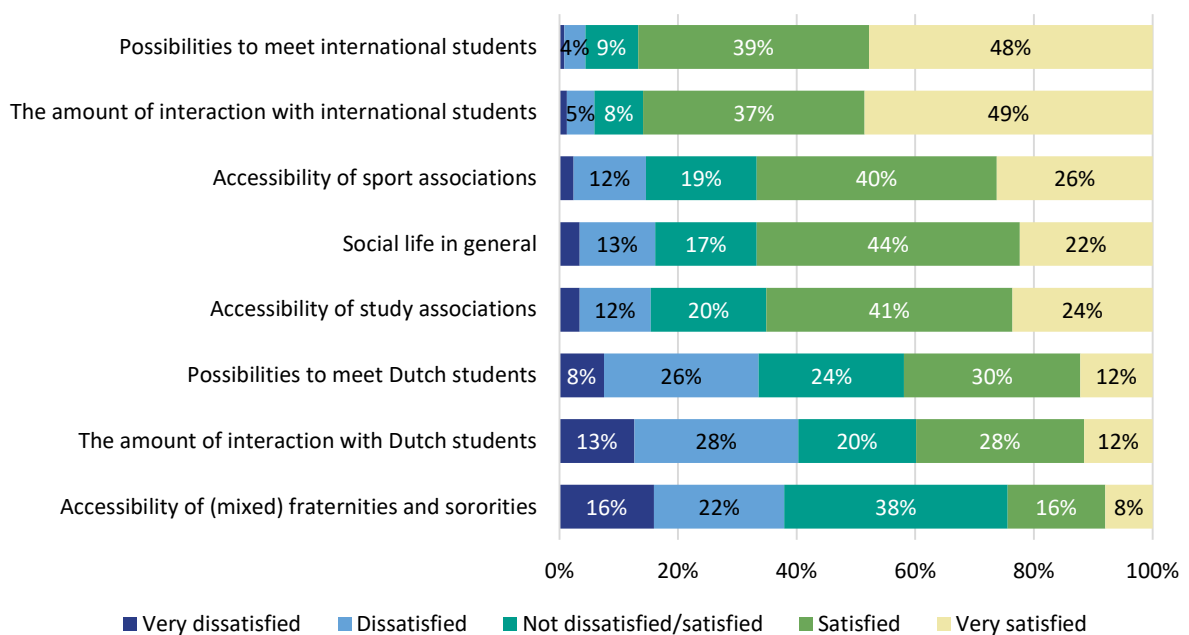
Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Er zijn vijftig studenten die een probleem tijdens (het aanmelden voor) een stage hebben toegelicht in een open tekstveld. Hieruit komt naar voren dat men er vooral tegenaan loopt dat stagevergoedingen niet vanzelfsprekend of laag zijn; dat het moeilijk kan zijn een stage te vinden wat mogelijk samenhangt met het feit dat het voor sommige stageplaatsen vereist is Nederlands te spreken. In het eerder genoemde onderzoek naar stages in het hoger onderwijs rapporteerden ook Nederlandse studenten moeite met het vinden van een stageplaats⁴.

2.5 Sociale inclusie

Er werden diverse stellingen over het sociale leven voorgelegd aan internationale studenten, en daarbij werd gevraagd hun tevredenheid aan te geven. Zie figuur 2.14 voor de resultaten. Twee op de drie internationale studenten is (zeer) tevreden met hun eigen sociale leven in Nederland (67%). Wanneer er naar specifieke aspecten wordt gevraagd, blijken internationale studenten voornamelijk (zeer) tevreden te zijn over de mogelijkheid om andere internationale studenten te ontmoeten (87%) en de interactie met andere internationale studenten (86%). Ongeveer twee op de drie studenten is positief over de toegankelijkheid van sportverenigingen (67%) en studieverenigingen (65%). De meerderheid is niet tevreden over de mogelijkheid Nederlandse studenten te ontmoeten (58%), de interactie met Nederlandse studenten (60%) en de toegankelijkheid van studentenverenigingen (76%).

Figuur 2.14: How satisfied are you with the following issues concerning social inclusion?

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Op de open vraag hoe Internationale studenten en Nederlandse studenten beter zouden kunnen integreren werd het vaakst genoemd (197 antwoorden): meer gezamenlijke sociale activiteiten organiseren en onderwijs in gemengde groepen. Ook taalbarrières zouden kunnen worden aangepakt. Hierover worden verschillende opmerkingen gemaakt. Nederlandse studenten praten onderling Nederlands, hierdoor is soms het moeilijk om aan te sluiten. Tegelijkertijd merken studenten die (een beetje) Nederlands spreken op dat veel Nederlanders geen Nederlands met hen willen praten en liever omschakelen naar Engels. Toch denken meerdere respondenten dat meer goedkoop aanbod aan taalcursussen goed zou zijn. Voorts lijken meerdere studenten(sport)verenigingen niet open te staan voor internationale studenten.

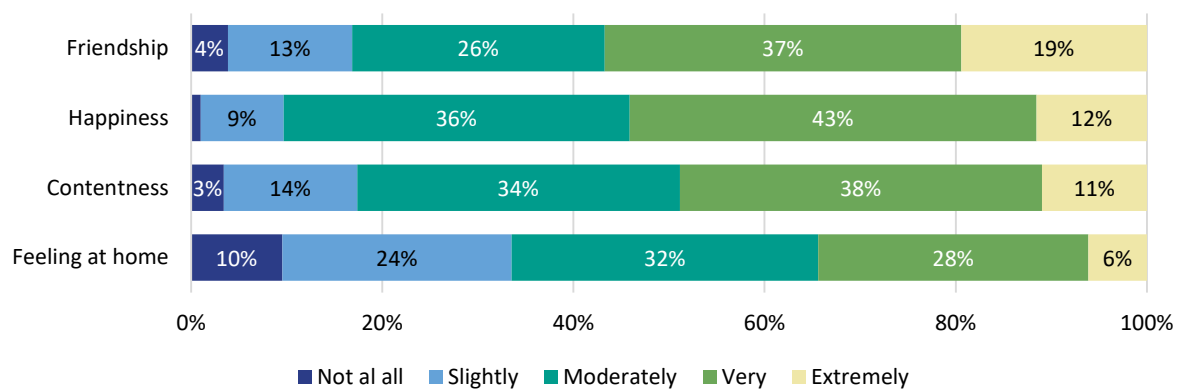
In de kick-off bijeenkomst het thema sociale inclusie ook besproken. Hieruit kwam eenzelfde beeld naar voren. De sociale omgeving maakt veel uit. Een deel van de internationale studenten heeft te maken met onvriendelijke reacties: *“people are more vocal about not wanting you here. That is not super nice. I get weird comments like:” Don’t talk English” or “go back to your country”(only 20km away). Not only random people in the streets, also at uni.”*. Ook blijkt het contact met Nederlandse studenten niet vanzelfsprekend. *“at the introduction internationals were not allowed to look at several student associations”*

Actieve deelname van internationale studenten kan helpen. *“Participating in student culture helps. It can change the perspective of Dutch students. It needs openness from both sides.”*. Taal speelt hierbij een belangrijke rol. *“I do volleyball, a fully Dutch team, where people refuse to speak English. Dutch is ok, but it’s tiring.”*
“Language is mainly the problem, depending on the group. 1:1 is generally better. ”
“At uni students can all follow two language courses for free (also Spanish) I like that. Dutch people appreciate that I learn Dutch, and it makes them more open to me (quote by a German student).”

2.6 Studentenwelzijn

Gemiddeld geven de internationale studenten hun mentale welzijn een cijfer 6,8 op een tienpuntsschaal. Dit is in lijn met de Monitor Mentale Gezondheid en Middelengebruik in het hoger onderwijs van het RIVM die is afgenomen onder alle ho-studenten in 2023. Hierin werd een gemiddelde score van 6,7 gerapporteerd voor mentaal welbevinden⁵. Studenten is ook gevraagd in welke mate zij onderstaande positieve emoties ervoeren. Vriendschap en geluk kwamen bij meer dan de helft van de studenten (heel) vaak voor. Tevredenheid werd door bijna de helft (heel) vaak ervaren, namelijk bij 49 procent. Thuis voelt slechts een derde van de studenten zich (34%). Eveneens een derde geeft aan zich (helemaal) niet thuis te voelen; 17 procent geeft aan geen vriendschap en tevredenheid ervaren en 10 procent geen geluk (zie figuur 2.15).

Figuur 2.15: To what extent did you experience the following emotions/feelings since arriving in the Netherlands? Positive emotions/feelings

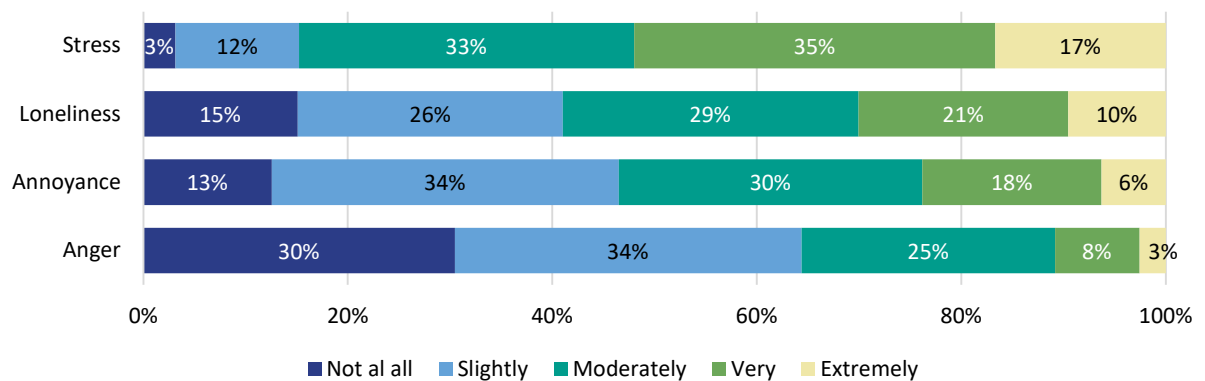

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

5 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en Trimbos-instituut, Monitor Mentale gezondheid en Middelengebruik Studenten hoger onderwijs (2023). Geraadpleegd van: <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2023/11/AF2137-Monitor-Mentale-gezondheid-en-Middelengebruik-Studenten-hoger-onderwijs-.pdf> op 17-12-2025.

Er zijn ook diverse negatieve emoties bevroegd, namelijk stress, woede, irritatie en eenzaamheid (zie figuur 2.16). Meer dan de helft, zo'n 52 procent, van de internationale studenten ervaart (zeer) vaak stress. De andere negatieve emoties komen minder vaak voor: zo voelt 70 procent zich niet vaak eenzaam, 76 procent ervaart niet vaak irritatie en 89 procent niet vaak woede.

Figuur 2.16: To what extent did you experience the following emotions/feelings since arriving in the Netherlands? Negative emotions/feelings

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Ook is studenten gevraagd of ze problemen ervoeren. Psychologische problemen kwamen bij meer dan de helft van de respondenten voor (55%), financiële problemen bij 43 procent en fysieke problemen bij een kwart (24%); 27 procent rapporteerde geen problemen te ervaren en 4 procent ervoer andere problemen.

Voor sommige respondenten vielen de donkere winters zwaar; meerdere studenten gaven aan het moeilijk te vinden om contact te leggen met Nederlandse studenten en voelden zich eenzaam. Ook melden deze studenten stressklachten door studiedruk of werk.

2.7 Toekomstplannen

Van alle internationale studenten in dit onderzoek geeft meer dan de helft (53%) aan dat het (zeer) waarschijnlijk is dat zij na hun afstuderen in Nederland zullen blijven of er weer naar zullen terugkeren. Minder dan een kwart geeft aan dat dit (zeer) onwaarschijnlijk is (21%) en 27 procent antwoordt neutraal of weet het niet zeker.

Redenen die worden genoemd om in Nederland te blijven of er naar terug te keren na het afstuderen die vaak worden genoemd zijn: de *work-life balance*, goede salarissen, veiligheid en dat zaken goed geregeld zijn, zoals dat gemeenten veel informatie in het Engels beschikbaar hebben. Sommigen willen nog een master doen in Nederland.

Als reden om niet in Nederland te blijven worden, naast 'ik weet nog niet wat ik wil gaan doen' en 'het weer', veel opmerkingen gemaakt over de beperkte mogelijkheden die er zijn om in Nederland werk te vinden als International die (nog) beperkt Nederlands spreekt. Ook ziet men belemmeringen in het vinden van huisvesting en worden er zorgen geuit over het politieke klimaat. Een deel van de internationale studenten zegt zich niet welkom te voelen in Nederland.

Gevraagd naar verbeterpunten aan het Nederlandse onderwijssysteem werden de volgende nieuwe punten genoemd: er zijn veel vragen over toetsing en beoordeling, die beter zouden kunnen worden uitgelegd. Er is behoefte aan onder andere meer informatievoorziening over administratieve zaken en ondersteuning bij administratieve zaken (DUO, belastingen); aan meer en beter toegankelijke taalcursussen; studentenhuisvesting en begeleiding bij en voorbereiding op het vinden van werk in Nederland; online onderwijs.

"Another thing that could be useful is an online video course explaining how the Dutch university system works (e.g. how to get the best grades, what are the typical tasks, how to write your papers, whom to talk to if you have any issues, etc.)"

Bijlage

Tabel B.1: Background characteristics of sample (%)

		TOTAL	Not EEA	EEA	Hogeschool	Universiteit	Full bachelor	Full master	Exchange	Other/none	Full bachelor at hogeschool	Full bachelor at university	IO	Open link	Panel
		%													
Sample (n=827)	International Office	59	72	55	43	63	48	54	98	18	33	54			
	Open link	6	6	6	2	6	7	6	1	27	3	8			
	Panel	35	22	39	54	31	45	40	1	55	64	38			
EEA-country citizenship (n=827)	Yes	74			81	73	82	73	62	45	90	79	69	73	84
	No	26			19	27	18	27	38	55	10	21	31	27	16
Type higher education (n=827)	University of applied sciences (hogeschool)	16	12	18			29	3	15	18			12	6	26
	University of research (universiteit)	83	86	82			71	97	85	36			88	92	74
	None, I'm doing an internship	1	2	0			0	0	0	45			0	2	1
Programme (n=827)	Exchange programme (like Erasmus)	19	28	16	18	19					0	0	31	4	0
	Full bachelor	42	30	47	74	36					100	100	34	50	55
	Full master	37	39	37	7	44					0	0	34	40	43
	Other/none	1	3	1	1	1					0	0	0	6	2
Type of bachelor (n=350)	Full bachelor at university of applied sciences	29	16	31			29	0	0	0	100	0	20	13	41
	Full bachelor at university of research	71	84	69			71	0	0	0	0	100	80	88	59
Start programme/internship (n=824)	2020 of eerder	4	2	5	4	4	4	6	1	5	5	4	1	4	9
	2021	8	6	9	19	6	12	8	0	9	25	6	3	6	17
	2022	16	9	18	29	13	31	7	0	18	38	28	7	10	32
	2023	24	20	26	21	25	33	27	0	18	23	36	19	29	32
	2024	34	39	32	10	39	19	46	46	9	7	23	50	31	8
	2025	14	24	10	16	13	2	5	53	45	1	3	20	19	2
Internship (ever) part of programme (n=822)	Yes	25	21	26	33	23	18	41	7	33	42	9	19	13	37
	No	75	79	74	67	77	82	59	93	67	58	91	81	87	63

Field of studies (n=698)	Economics	14	14	14	29	11	20	7	15	0	29	16	17	17	9
	Healthcare	4	7	3	5	4	4	6	2	9	6	3	4	0	6
	Behaviour & Society	16	17	15	5	18	11	17	23	0	5	14	18	17	12
	Agriculture & Natural Environment	2	1	3	4	2	3	2	2	9	3	2	4	6	0
	Sciences	20	19	20	6	23	16	29	10	9	8	20	19	11	22
	Education	2	2	2	7	1	1	3	1	18	2	0	1	0	4
	Language & Culture	14	11	14	16	13	16	12	13	0	17	16	13	14	15
	Law	8	6	8	3	8	4	7	18	18	2	4	9	0	7
	Engineering	8	7	9	12	7	8	10	5	18	12	6	4	11	15
	Cross-sectoral	13	16	11	12	12	17	7	13	18	15	18	13	25	10

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Tabel B.2: Representation HE-institutions

University of Applied Sciences	n	%
Aeres Hogeschool	2	1%
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten	3	2%
ArtEZ	2	1%
Avans Hogeschool	2	1%
Breda University of Applied Sciences	4	3%
Christelijke Hogeschool Ede	0	0%
Christelijke Hogeschool Windesheim	1	1%
Codarts, Hogeschool voor de Kunsten	3	2%
De Haagse Hogeschool	5	4%
Design Academy Eindhoven	0	0%
Driestar educatief	0	0%
Fontys Hogeschool	16	12%
Gerrit Rietveld Academie	2	1%
Hanzehogeschool Groningen	35	26%
HAS green academy	0	0%
Hogeschool der Kunsten Den Haag	1	1%
Hogeschool Inholland	1	1%
Hogeschool IPABO Amsterdam Alkmaar	0	0%
Hogeschool KPZ	0	0%
Hogeschool Leiden	2	1%
Hogeschool Rotterdam	7	5%
Hogeschool Thomas More	0	0%
Hogeschool Utrecht	6	4%
Hogeschool van Amsterdam	6	4%
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	7	5%
Hogeschool Van Hall Larenstein	2	1%
Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	1	1%
Hotelschool The Hague	0	0%
HZ University of Applied Sciences	19	14%
Iselinge Hogeschool	0	0%
Marnix Academie	0	0%
NHL Stenden Hogeschool	3	2%
Pedagogische Hogeschool De Kempel	0	0%
Saxion Hogeschool	3	2%
Stichting Hogeschool Viaa	0	0%
Zuyd Hogeschool	3	2%

Bron: AISS 2025, ResearchNed (2025).

Universiteit	n	%
Erasmus Universiteit Rotterdam	38	6%
Open Universiteit	0	0%
Protestantse Theologische Universiteit	1	0%
Radboud Universiteit Nijmegen	32	5%
Rijksuniversiteit Groningen	30	4%
Technische Universiteit Delft	22	3%
Technische Universiteit Eindhoven	7	1%
Theologische Universiteit Apeldoorn	0	0%
Theologische Universiteit van de Nederlandse Gereformeerde Kerken	0	0%
Tilburg University	5	1%
Universiteit Leiden	26	4%
Universiteit Maastricht	32	5%
Universiteit Twente	4	1%
Universiteit Utrecht	408	59%
Universiteit van Amsterdam	56	8%
Universiteit voor Humanistiek	0	0%
Vrije Universiteit Amsterdam	18	3%
Wageningen University	7	1%

